

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО СЕЛСКО СТОПАНСТВО
„ЦАРИЦА ЙОАННА” – ГРАД ПАЗАРДЖИК**

4400 Пазарджик, ул. “ Царица Йоанна” № 4, тел.: 034 / 44 58 94, E-mail: info@pgss-pz.com

Утвърдил:

Директор:

/инж. П. Гатев/

ПРОГРАМА

ЗА

**НАМАЛЯВАНЕ БРОЯ НА ОТСЪСТВИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ,
НАМАЛЯВАНЕ БРОЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ И ЗА
РЕИНТЕГРИРАНЕ НА ОТПАДНАЛИТЕ.**

ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

В ПГСС „ЦАРИЦА ЙОАННА”, ГРАД ПАЗАРДЖИК

(2020-2024)

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие. Като „преждевременно напуснали училище“ се определят лицата между 18 и 24 години, завършили едва основно образование или по-ниска образователна степен, и които вече не участват в никаква форма на образование или обучение. „Отпадане от училище“ е отписването от училище на ученик до 18 годишна възраст преди завършване на последния гимназиален клас, ако лицето не е записано в друго училище.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ПГСС „Царица Йоанна“ за превенция на ранното напускане на образователната система:

- Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2020- 2027)
- План за 2020 - 2021 г. за изпълнение на стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2020- 2027)
- Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2020 - 2025)
- План за действие по изпълнение на националната стратегия за образователната интеграция на ученическите малцинства (2020 - 2025)
- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2020 - 2024)
- Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2020 - 2026 година
- Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество /2020 - 2030 г./
- Национална стратегия на РБългария за интегриране на ромите /2020 - 2028 г./;
- Целите и задачите на „десетилетие“ на ромското включване /2005 - 2015 г./;
- Конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието;
- Закон за предучилищното и училищно образование;
- Наредба за приобщаващото образование;
- Закон за младежта,
- Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване до 2020г
- Областни и общински стратегически мерки за превенция от отпадане.

В Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2020 - 2027), преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България. Необходими са широкообхватни мерки, насочени към осигуряване на: успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и информално учене, добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно. Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилия им за справяне с това явление.

1 АНАЛИЗ НА СРЕДАТА В ПРОФЕСИОНАЛНАТА ГИМНАЗИЯ

В гимназията се осъществяват дейности, чрез които учениците се адаптират по - успешно към училищната среда. Създадени са възможности за включването им в различни форми на извънкласни дейности. В учебния процес се прилагат интерактивни методи, които допринасят за мотивиране и интерес към изучаваната дисциплина. В училището през изминалата учебна година се е осъществявало обучение на ученици със СОП. В програмата на педагогическия съветник, в плана на комисията за борба с противообществените прояви сред малолетни и непълнолетни и в програмата за превенция на насилието, агресията и тормоза в училище, както и в дейността на училищния ученически съвет са предвидени дейности за превенция и разрешаване на конфликти, провеждат се индивидуални срещи и групова работа с проблемни ученици, анкети, съвместни дейности с училищния ученически съвет, беседи, прожектиране на филми, дейности с родители, организиране на срещи с представители на държавни и общински институции и срещи с неправителствени организации. Броят на педагогическите специалисти е 27, в т.ч. директор, заместник - директор по учебно - производствена дейност /ЗДУПД/, заместник - директор по учебната дейност /ЗДУД/. За доброто образование гимназията предлага уютни и добре обзаведени класни стаи, кабинети за общообразователна и професионална подготовка - близки до реалната работната среда. Подготовката на учителите в училище е на ниво, материалът се поднася достъпно и разбираемо, търси се обратна връзка с учениците и се ценят техните творчески идеи и развитието на умения. Изградена е екипност между учители и ученици, целяща по-добра подготовка, задържане на учениците в училище и мотивиране за успешно завършване на средното образование.

За учениците, които поради една или друга причина не могат да посещават учебните занятия се предлага подходяща форма на обучение за да се предотврати отпадането им от образователната система.

2. РИСКОВЕ ОТ ПРЕЖДЕВРЕМЕННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на страната в средносрочен и дългосрочен план, поради което данните за дела на преждеременно напусналите образователната система в България не трябва да успокояват, а да насърчават изпълнението на всеобхватна и интегрирана политика за превенция на явлението, както и за неговото преодоляване там, където съществува.

При изготвянето на настоящата програмата се отчитат:

1. Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни;
2. Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност;
3. Координираните мерки на всички нива;
4. Проследяване на напредъка на ниво училище.

Настоящата Програма конкретизира изброените стратегическите и нормативни документи в три основни направления:

- **Превенция на преждевременното напускане на училище в ПГСС „Царица Йоанна”, град Пазарджик чрез:** анализ на причините, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система, идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях и

- **Интервенция срещу преждевременното напускане на училище чрез:** повишаване участието и ангажираността на родителите, утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество, кариерно ориентиране и консултиране.
- **Политики за компенсиране на ефекта от преждевременното напускане на училище чрез:**

създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждеременно напусналите я, завръщане на преждеременно напусналите училище към формалната система на образование и обучение чрез използването на различни форми на обучение: вечерна, задочна, кореспондентска, участие на преждеременно напусналите училище в курсове за ограмотяване, допринасящи за социална интеграция и включване в пазара на труда, популяризиране на възможностите за учене в клубове, библиотеки, читалища, младежки информационно-консултантски центрове, регионални и местни центрове, създаване на възможности за самостоятелно учене с цел признаване на резултати, кариерното ориентиране и консултиране съдействат за информиран избор на образователен, и професионален път от семейството и детето, засилват мотивацията за оставане в училище и придобиване на образователна степен, обучение по част от професия.

3. ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

- **Социално - икономически причини:** лошото качество на живот на определени социални слоеве, ниските доходи — невъзможност за покриване на разходите (учебници, тетрадки, дрехи, храна), поради задължение да гледа по-малкия си брат/сестра, използване на детето, не посещаващо училище като трудов ресурс (подпомага формирането на семейния бюджет или участие в домакинската работа) .
 - **Образователни причини:** затрудненията при усвояване на учебния материал, слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него желание/нежелание да се посещава училище, наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.; невъзможност за обучение в желано училище и/или паралелка.
 - **Етнокултурни причини:** по-ранното стъпване в брак, страх на родителите поради опасност от открадване, по-ниска ценност на образованието;
- **Институционални причини;**
 - **Психологически причини:** чувство за неуспех, отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си, самовъзприемане: „нямах късмет“, „не ми провървя“, усещане за ограничен контрол върху събитията, слабо владение на български език.
 - **Институционални причини:** като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище; недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на децата и учениците в образователната система. Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно. Основната част от отговорностите за прилагането на националната политика по отношение на задължителното образование е съсредоточена в Министерството на образованието и науката, което е естествен координационен център на междусекторните действия за намаляване на преждевременното напускане на училище.
- **Причини, свързани със здравния статус:** в контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в училище. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна подготовка на училището за

приобщаване на тези деца. Тук се включват и всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

ПГСС „Царица Йоанна” е училище, в което няма голям брой отпаднали ученици. Анализът на превантивните дейности, които съпътстват работата в гимназията показва, че това се дължи най-вече на последователната политика на гимназията в посока реализиране на дейности, залегнали в Стратегията ѝ за развитие, подчинени на принципите за:

- **всеобхватност на дейностите** - осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;

- **публичност и прозрачност на цялостната политика** - чрез интернет страницата на училището и партньорството с медиите, документиране на проблемните и рискови ситуации и добрите практики;

- **обратна връзка с институции, родители, педагогически съветник, класни ръководители, ученици и учителя;**

- **приемственост** - чрез съхраняване на традициите и недопускане да се забрави доброто старо, равнопоставеност на всички приоритети в развитието на образователната институция;

- **идентифициране на рисковите фактори** - доклад анализи на педагогически съветник и класни ръководители.

Политиките и мерките, които ПГСС „Царица Йоанна” предприема за преодоляване на причините за отпадане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки като се отчита спецификата на образователната институция и нуждите от подкрепа на всяко дете. /^олитики и мерки в ПГСС „Царица Йоанна”, произтичащи от:

- **Семейни и социални причини;**
- **Трудова миграция на родителите;**
- **Липса на грижи от страна на изоставени деца за по-малките братя и сестрички, както и за болни членове на семейството.**
- **Недостатъчна образованост на родителите и липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето.** Изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през деня, както и подготовката на детето за следващия ден - домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи;
- **Чести конфликти между агресивни родители** - побой, домашно насилие, развод, посегателство от страна на нови партньори на един от двамата родители;
- **Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане;**
- **Ниска мотивация за учене;**

4. ДЕЙНОСТИ И МЕРКИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПРОГРАМАТА

Идентифицирана причина	Мерки	Дейности за реализиране на мерките
Семейни и социални: Възможно е нежелание на родителите детето да ходи	Силна мотивация чрез редица дейности за приобщаване на децата от	Управление на информацията за преждевременно

<p>на училище поради страх от социална изолация, невъзможност за адаптиране към останалите ученици от малките населени места в общината, по-ниска самооценка, невъзможност за прибиране в населеното място - затруднено пътуване и голяма част от деня, прекарана навън, извън дома и семейството.</p>	<p>ромски произход, деца, изоставени от семейства, заминали в чужбина Осмисляне на свободното време на пътуващите ученици.</p>	<p>напусналите училище. Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи /съобразно различните причини от отпадане/.</p>
<p>Трудова миграция на родителите: напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата.</p>	<p>Ежеседмични контакти, а при нужда и ежедневни с попечителите на изоставените деца, търсене на съдействие от отдел „Закрила на детето“, при необходимост и прояви на противообществени прояви на тези деца - Детска педагогическа стая и местната комисия за противообществени прояви сред непълнолетни и малолетни, дейности на училищната комисия за превенция.</p>	<p>Организиране на дарителски кампании. Утвърждаване на превантивна възпитателна работа в училище с акцент дежурните учители и педагогическият съветник да отговарят за отстранените от час ученици, залегнало в правилника за устройство и дейност на гимназията.</p>
<p>Липса на грижи от страна на изоставени деца за по-малките братя и сестрички, както и за болни членове на семейството.</p>	<p>Оказване на социална помощ - чрез дарения, предимно дрехи и обувки, грижи за изхранването на тези деца - ежедневна безплатна закуска от бюджета на гимназията, закупуване на карти за пътуване, както и получаване на социални стипендии, еднократни помощи, закупуване със средства от бюджета на учебници и помагала,</p>	<p>Превръщането на училището в приятно и желано място за учениците чрез използване на иновативни педагогични методи и форми за предаване, преподаване и научаване на учебни знания и осигуряване на подходяща интерактивна среда в нови модели на класни стаи и места за извънучебни занимания. Изграждане на съдържателен и многообразен образователен процес. Приобщаването им към общочовешките ценности и подготовката им за пълноценен живот в съвременните общество –</p>

		икономически условия.
<p>Недостатъчна образованост на родителите и липса или занижен контрол върху цялостното развитие на детето. Изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през деня, както и подготовката на детето за следващия ден - домашни работи, изпълнение на други поставени от учителя задачи.</p>	<p>Мотивиране и приобщаване на тези деца, включване в различни форми и проекти, търсене на непрекъснати разширени срещи с тези родители с ръководство, класни ръководители, педагогически съветник и мотивиране и приобщаване към училищната общност. Организиране на форми за индивидуална работа, подпомагаща отделните ученици да преодолеят свързани с ученето специфични трудности-обща подкрепа за личностно развитие.</p>	<p>Предприемане на училищни политики и стратегически мерки, подчинени на областната и общинска програма за образователна интеграция на децата и учениците от ромската общност на община Пазарджик; Утвърждаването на ПГСС „Царица Йоанна” като основно приемащо средно училище в града и в тази връзка приемане на учениците от училищата на територията на Община Пазарджик. Извършване на ефективна диференцирана работа с учениците с намалена успеваемост. Изработване на индивидуален тематичен план и календарен график за преодоляване на изоставането. Активно участие на Училищния ученическият съвет: участие при планиране дейността на часа на класа, създаване съвместно с класния ръководител условия за личностна изява на всеки ученик, организиране на спортни дейности с общ интерес - училищни турнири по различни видове спорт, тясно сътрудничество между училището и семейството при превантивната работа с деца, застрашени от негативни влияния (хазарт, секти, наркомания, употреба на алкохол и тютюнопушене).</p>
<p>Чести конфликти между агресивни родители - побой, домашно насилие,</p>	<p>В най-честите случаи училището се превръща в единствено защитено място</p>	<p>Квалификация на педагогическите специалисти в посока</p>

<p>развод, посегателство от страна на нови партньори на един от двамата родители.</p>	<p>за детето и класният ръководител поема грижите за детето в образователната институция. Взаимно партньорство между родителска и учителска общност, лектори. Изискване на информация от кметовете на населените места за местонахождението на учениците и състоянието на семейната среда.</p>	<p>управление на конфликти, справяне с агресията и насилието и превръщането му в педагогически консултант: провеждане на обучителен семинар на педагогическите специалисти за последиците – агресия и насилие в училище, като вътрешноинституционална квалификация. Провеждане на анкета от педагогическия съветник с ученици за установяване на проблема. Извънкласни и извънучилищни дейности.</p>
<p>Преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане.</p>	<p>Осигуряване на непрекъснати форми за информираност на учениците за сексуалното им развитие, както и включването им в обучителни семинари и лекционни курсове, залягане в тематичните разпределения на актуални за младежкото развитие теми, осигуряване на възможност за продължаването на прекъсналите училище в самостоятелна и задочна форма на обучение. Разширяване броя на учениците обхванати в извънкласни дейности и дейности по проекти и програми. Изява на училищно и извънучилищно ниво.</p>	<p>Насочване на ученика към занимания, съобразени с неговите потребности. Индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество). Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование. Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция и намаляване на преждевременното напускане на училище. Провеждане на дискусии с ученици по предложените от тях теми, засягащи актуален проблем. Здравно образование и възпитание – лекции, беседи, семинари свързани с обучението на учениците по : наркомания, алкохол, тютюнопушене, сексуално образование и предпазване от СПИН .</p>
<p>Ниска мотивация за учене.</p>	<p>Повишаване квалификацията на учителите за работа в мултикултурна среда,</p>	<p>Координиране действията на класните ръководители с тези на педагогическия съветник и училищното</p>

	<p>обвързана с резултатите и постиженията на учениците. Посещение в домовете на учениците. Допълнителна работа с цел достигане на образователните стандарти и изисквания. Повишаване на педагогическите изисквания и очаквания от учениците. Поощряване на успеха и постиженията им.</p>	<p>ръководство. Дейности за усвояването на българския книжовен език и повишаване на грамотността. Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование и обучение. Поставяне на ученика в активна позиция по отношение на усвояването на нови знания и практическа приложимост на преподавания материал. Участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището. Привеждане дисциплината на учениците в съответствие с новите обществени реалности. Възлагане на отговорни индивидуални задачи на учениците, за да се почувстват значими в собствените си очи и в очите на околните, за да се мотивират и успяват.</p>
--	--	---

5. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

- 5.1 Повишено самочувствие на учениците;
- 5.2 Успешно адаптиране към училищната среда;
- 5.3 Максимален брой ученици, потърсили и получили обща й допълнителна подкрепа;
- 5.4 Максимален брой родители, привлечени на страната на образователния процес;
- 5.5 Увеличен брой ученици, включени в извънкласни дейности; Липса на текучество на ученици и запазване числения състав на паралелките;
- 5.6 Постигнати по-високи образователни резултати от учениците;
- 5.7 Мотивирани и заинтересовани от учебния процес ученици.

Утвърдена със заповед № 507 от 11.09.2020 година.

Приложение към Програма за превенция на ранното напускане от училище
**ПЛАН ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА БРОЯ НА ОТСЪСТВИЯТА НА УЧЕНИЦИТЕ,
НАМАЛЯВАНЕ БРОЯ НА ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ И
РЕИНТЕГРИРАНЕ НА ОТПАДНАЛИТЕ**

1. Проучване и анализиране на основните причини за отсъствията на учениците и за преждевременното им напускане от училище;
- 1.1. Изработване на програма за проучване и анализиране на основните причини за отсъствия на учениците под мотото „Моето училище - желана територия“;
- 1.2. Изготвяне на анкети и карти за учениците.

Срок: м. октомври
Отг.: Ив. Георгиева – педагогически
съветник

2. Разработване и прилагане на мерки за намаляване на отсъствията на учениците;
- 2.1. Изготвяне на план за работа с проблемните ученици;
- 2.2. Разработване на мерки за намаляване на безпричинните отсъствия на учениците;
- 2.3. Разработване на система на стимулиране на учениците;
- 2.4. Изготвяне на бланки - декларации и уведомителни писма;
- 2.5. Планиране на работни срещи на класните ръководители и методичните обединения и информации за работата по съответните дейности;
- 2.6. Картотекиране на проблемните ученици и определяне на наставници;
- 2.7. Изготвяне на анкети и карти за учениците и наставниците;

Срок: текущо
Отг.: Ив. Георгиева – педагогически
съветник

3. Разработване на мерки за подкрепа на учениците в риск от напускане чрез различни форми на ученическо самоуправление;

- 3.1. Активно включване на проблемни ученици и ученици в риск в училищния живот на гимназията - тържества, състезания, спортна и трудова дейност.

Срок: текущо
Отг.: класни ръководители

4. Разработване на мерки за подкрепа на учениците в риск с участието на родителските общности;

- 4.1. Изготвяне на писма-покани до родителите и уведомителни писма

- 4.2. Инициране на разговори с проблемни ученици, съвместно с родителския и ученическия актив

- 4.3. Организиране и провеждане на родителски срещи ”

- 4.4. Посещения по домовете от класния ръководител и мобилни групи.

Срок: текущо
Отг.: класните р-ли

5. Разработване на мерки за подкрепа на учениците в риск от страна на представителите на местната власт, гражданския сектор и работодателските организации;

- 5.1. Търсене на съдействие чрез уведомителни писма до кметствата на съответните населени места.

Срок: текущо
Отг.: Ив. Георгиева – педагогически
съветник

6. Разработване на механизъм за реинтеграция на отпадналите от училището ученици

- 6.1. Проучване архива на гимназията за ученици, незавършили образованието си;

- 6.2. Поканване на учениците за продължаване на образованието си в задочна или самостоятелна форма на обучение.

Срок: текущо
Отг.: К. Калинова - библиотекар

7. Разработване на механизъм за контрол на редовното и точното отразяване/нанасяне на отсъствията на учениците в училищната документация;

- 7.1. Съставяне на констативни протоколи, свързано с посещението в часове и коректното

Приложение към Програма за превенция на ранното напускане от училище
отразяване на отсъствията на учениците.
текущо

Срок:

Отг.: ДИРЕКТОР, ЗДУПД,ЗДУД

8. Разработване на механизъм за идентификация на учениците в риск от отпадане
8.1 Разработване на анкети с цел проучване на социалния статус, семейната среда и взаимоотношенията учители- ученици, самочувствието на учениците - от какво се определя то и мотивацията им.

Срок: текущо

Отг.:Ив. Георгиева — педагог. съветник